

In memoriam

Mihai Pălădescu

Incomparabilul...

L-am văzut prima dată în vara lui '58, cu ocazia unui turneu. Ne-am dat mâna și ne-am aflat apoi, cam un ceas, față-n față, într-o îndirjită partidă de tenis de masă. Era tenace, ambițios, ochii lui frumoși, albaștri, deveneau metalice lănci. Ne-am războit zdravăn, apoi m-am despărțit politicos, englezește, de Mihai Pălădescu.

Auzisem despre el, citisem (pe-atunci tinerii actori erau mult mai interesați uniți de alții!). Avusese mare succes la Teatrul de Stat din Brăila cu Viață nouă de Makarenko.

Peste ani, în 1961, am devenit colegi la Teatrul Regional (actualmente „Ion Vasilescu”), unde fusese adus ca unul din primii actori ai trupel. Aici juca orice — nu pentru că trebuia să joace orice, ci pentru că putea, și toți regizorii aveau nevoie de el. L-au aplaudat doamna Lucia Sturdza Bulandra, Ion Manolescu și alte mari personalități ale scenei, spunând despre el că este una din valorile excepționale ale tinerii generații.

La Comedie, joacă alături de Beligan și de alți mari actori în Capul de rățoi. Este unul dintre artizanii izbinzii cu Troilus și Cresida; în vremea din urmă, aduce în Don Juan un tulburător Sganarelle și pleacă dintre noi cu sugubățul suris al lui La Merluche din piesa polițistă a lui Robert Thomas, unde a fost de-a dreptul extraordinar.

Un mare artist în cel mai propriu înțeles al cuvintului. Nu-și aglomera prezențele pe scenă sau în film. Refuza, mai curînd, politicos, decît să fie prea mult, prea des pe scenă sau pe ecran.

Modest din cale-afară, decent, rezervat, dar conștient mereu de faptul că face parte dintre aleși, își exercita profesia cu o rigoare ce nu ierta. Elabora încet, treptat și nezmotos artul său artistic, care se inscria cel mai adesea în excelență. Ar fi putut oricînd coborî spre succesul ușor — cum se prea întimplă

la actorii de comedie — dar n-a făcut-o niciodată. În roluri mari sau mici, a rămas bijutier, a rămas mereu ei, care nu s-a comparat și nu se poate compara cu nimeni. Își iubea publicul, dar nu dorea „să iasă în față” niciodată. Pretindea de la artiști o trecere decentă prin viață, prin lume. Retras, dar nu neapărat singuralic, apropierea ee și-o îngăduia merita mult prețuită, pentru că era un companion inteligent, amuzant, fermecător chiar.

Serile de după bătăliile date pe scenă (lui nu-i era deloc ușor să joace) necesitau relaxări convenabile pentru spirit, pentru fizic. Fizicul avea să-l apese toată viața. O maladie cronică făcea din cind in cind ravagii. Îl cuprinsese frica.

În ultimii ani nu mai credea că poate duce, fizic și psihic, un rol principal. Mai încerca, apoi renunța. Așa a fost și la Capcana, ultimul spectacol în care a jucat: a început cu un rol și a sfârșit cu altul. A reușit de fiecare dată să fie el, deși mereu altul. Galeria lui de personaje e foarte bogată. A jucat mult, dar cît ar fi jucat, dacă boala nu i-ar fi semănat în trup teama!

Discreția cu care a trecut printre noi, eleganța, noblețea, calitățile pe care le intruchipa neîntrecut pe scenă, sînt carate cu care Mihai Pălădescu a fost dăruit de natură, cu care s-a dăruit scenei, s-a dăruit oamenilor.

Plecat parcă doar pentru a se odihni puțin, și a începe apoi iarăși a glumi cu noi, cum a făcut-o de-atîtea ori, ne lasă performanțele lui actoricești. Întrepretările lui rămîn.

Marile bucurii ce le-a dăruit oamenilor ne-au fost bucurie și nouă, cei care i-am fost colegi. Îl urmăream pașii pe scenă, îl urmărim cu gîndul acum, în timp ce urcă în Olimpul aleșilor acestei profesii.

Silviu STĂNCULESCU

Un spiriduș

Mihai mi-a fost coleg la Brăila și-aș vrea să vă povestesc cum îl vedeam atunci.

Era o lumină. Toată ființa lui era o lumină, de care, deși atras, ți-era greu să te apropii. Avea în el ceva cald și rezervat totodată. Părea de o gravă seriozitate. Dacă însă te apropiai, dincolo de liniile precise, cu toate că delicate, ale trăsăturilor lui tinerești, frumoase, aureolate de un păr veșnic în derivă, descopereai o altă lumină licărind în fundul ochilor. Era un mic spiriduș acolo, puș pe șotii, care de-abia aștepta să zboare. Avea acest har al umorului sec, de foarte bună calitate.

În acel spectacol de început la Brăila în care toți intruchipam niște vagabonzi amăriți irecuperabili, Mihai juca un bîlbîit. Chinul lui de a se exprima era atît de firesc și de înduioșător încît risul venea de mină cu lacrima din colțul ochilor — acel risu-plînsu al lui Nichita.

În lungul turneu pe care l-am trăit alături, uitați prin vagoane, trași pe linii moarte, printre bălării și ciini de pripas, jucînd ca vai de lume două și trei spectacole pe zi, răul începuse să muște din el și-l vedeam adesea îndoit în culise, între două scene, între două spectacole. Și o luam de la capăt și o lua de la capăt cu aceeași incredibilă suavitate și candoare.

Fără măsură au fost darurile acestui drag coleg al nostru. Se pare că hazul este un dar rar hărăzit marilor privilegiați și se spune că celui binecuvîntat cu

Acel extraordinar Sganarelle...

el, acelei ființe de excepție, aducătoare de bucurie, i se dă dreptul la o dimenșiune de trăire în plus. Poate mai senină. Așa aș vrea să ni-l amintim.

Maya BELCIU